

Aan M
Van Bescherming persoonlijke levenssfeer
Via
Kopie aan R
Afgestemd met

TER BESLISSING

Datum
9 april 2025

Onze referentie
BZ2515099

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)
6

nota

Reactie op evaluatierapport Rijkswet van Taverne

Aanleiding

- De Rijkswet van 21 april 2017, houdende wijziging van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen (Rg bv) in verband met het informeren van de Staten-Generaal over een ieder verbindende bepalingen regelt dat bij de voorlegging van een verdrag ter parlementaire goedkeuring wordt aangegeven of het verdrag naar het oordeel van de regering bepalingen bevat die naar hun inhoud een ieder kunnen verbinden in de zin van de artikelen 93 en 94 van de Grondwet en, zo ja, welke bepalingen het betreft.
- Artikel 1a van dezelfde wet bepaalt dat de minister van Buitenlandse Zaken vijf jaar na inwerkingtreding van die wet aan de Staten-Generaal een verslag aanbiedt dat ingaat op de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.
- Het evaluatierapport heeft u op 12 november 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer, en aan de Staten van Aruba, van Curaçao en van Sint Maarten.
- De Rijksministerraad heeft op 4 april 2025 ingestemd met de reactie op het evaluatierapport.

Geadviseerd besluit

Graag uw akkoord en handtekening op bijgevoegde brieven (5x) met de reactie op het evaluatierapport aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en aan de Staten van Aruba, van Curaçao en van Sint Maarten.

Kernpunten

- De onderzoekers constateren dat de regering serieus werk heeft gemaakt van het invullen van de nieuwe informatieplicht, maar dat deze nieuwe informatie niet heeft geleid tot meer parlementair debat over verdragen. Verder stellen ze vast dat het te vroeg is om nu effecten in de rechtspraak te zien.
- In de reactie wordt ingegaan op een achttal aanbevelingen, die samengevat gericht zijn op het bieden van meer kader aan vakdepartementen en de Caribische landen bij het aanwijzen van een ieder verbindende bepalingen.

Toelichting

Datum

9 april 2025

Onze referentie

BZ2515099

- Een ieder verbindende verdragsbepalingen (oftewel rechtstreeks werkende verdragsbepalingen) zijn bepalingen die onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig zijn geformuleerd om in de nationale rechtsorde zonder meer als objectief recht te worden toegepast. Deze bepalingen kunnen aan rechtssubjecten rechten toekennen of hen verplichtingen opleggen. Zij zouden zich in voorkomend geval voor de Nederlandse rechter op deze bepalingen kunnen beroepen.
- De Rijkswet, een initiatief van toenmalig VVD-TK-lid Taverne, beoogt de democratische legitimatie van het sluiten en wijzigen van verdragen te vergroten en de Staten-Generaal een actievere rol te laten spelen bij het sluiten en goedkeuren van verdragen.
- De inschatting van de regering over de rechtstreekse werking van verdragsbepalingen zou de rechter een handvat kunnen bieden bij diens oordeelsvorming in concrete gevallen zodat voor de regering belangrijke aspecten kunnen worden meegewogen. Bij onverenigbaarheid met rechtstreeks werkende verdragsbepalingen zou de rechter wettelijke voorschriften buiten toepassing kunnen verklaren.
- De onderzoekers doen acht aanbevelingen:
  - de formulering van de paragraaf over de een ieder verbindende bepalingen in de toelichtingen bij verdragen,
  - de plaats van de paragraaf over de een ieder verbindende bepalingen in de toelichtingen bij verdragen,
  - het aanvullen van de instructies daarvoor in de Aanwijzingen voor de regelgeving en het Draaiboek voor de regelgeving,
  - het onderzoeken of het geven van een oordeel over bepalingen die geen rechtstreekse werking hebben voordelen heeft,
  - het ambtelijk aandacht besteden aan de informatieverplichting (bijvoorbeeld tijdens een interdepartementaal overleg van directeuren van juridische directies van vakdepartementen),
  - het plaatsen van informatie op de website van het Centrum Internationaal Recht,
  - het overheidsintern informatie verschaffen aan ambtenaren die aan verdragen werken, en
  - het verduidelijken van de Aanwijzingen voor de Regelgeving en het Draaiboek voor de Regelgeving ten aanzien van voor 1 juli 2017 goedgekeurde verdragen of verdragen die voortvloeien uit eerdere verdragen of verdragen die daarmee in een direct verband staan.
- Overgenomen worden de aanbevelingen over de wijze van formulering van de informatie over een ieder verbindende bepalingen, zoals het benoemen van de specifieke rechtssubjecten waaraan rechten worden toegekend of plichten worden opgelegd, en de plaats van de informatie in de toelichtingen bij verdragen. Ook de aanbevelingen over het aanvullen van de Aanwijzingen voor de Regelgeving en het Draaiboek voor de Regelgeving worden overgenomen.
- Niet overgenomen wordt de aanbeveling om de wettelijke motivatieplicht voor bepalingen met rechtstreekse werking uit te breiden met een artikelsgewijze onderbouwing van het oordeel over bepalingen die geen rechtstreekse werking hebben. Nog afgezien van een aanzienlijke verzwaring van de werklast en vertraging in parlementaire goedkeuringsprocedures, is het aanmerken van niet een ieder verbindende bepalingen niet zinvol omdat de rechter aan dat oordeel geen rechtsgevolg kan verbinden. Bovendien is het alleen mogelijk om aan de hand van het doel, de inhoud, strekking en bewoordingen van een verdragsbepaling en, in sommige gevallen, de intentie van de verdragspartijen, een oordeel te geven over mogelijk een ieder verbindende verdragsbepalingen. Bij verdragsbepalingen die niet de kenmerken hebben kan die inschatting moeilijk worden gegeven.

Bijlagen:

- 1. Brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
- 2. Brief aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
- 3. Brief aan de Staten van Aruba
- 4. Brief aan de Staten van Curaçao
- 5. Brief aan de Staten van Sint Maarten
- 6. Evaluatierapport Rijkswet van Taverne van 4 oktober 2024.

Datum

9 april 2025

Onze referentie

BZ2515099